

De roeping van Marta

Voorganger: Ds. Heleen Weimar

Lezingen:

1^e schriftlezing: Exodus 24, 3-11

2^e schriftlezing: Lucas 10, 38-42

Gemeente van Jezus Christus,

Een aantal zondagen terug, in de overstapdienst, lazen we over het volgen van Jezus. We lazen, dat gaan in het spoor van Jezus niet gemakkelijk is. Dat je zo veel vertrouwd moet achterlaten. Dat de weg die voor je ligt onzeker is. We concludeerden, dat het misschien alleen is vol te houden, wanneer je daartoe geroepen wordt, persoonlijk, bij je naam, door God of Jezus, of door een medemens die jouw hulp inroept.

Het verhaal van vandaag, over de twee zussen Marta en Maria, is zo'n persoonlijk roepingsverhaal. Marta wordt door Jezus geroepen, bij haar naam, om net als haar zus zich te gaan richten op het koninkrijk van God.

Lukas had hiervoor al van andere roepingen verteld. Simon Petrus, Jacobus en Johannes worden door Jezus aangesproken, wanneer ze aan het vissen zijn. Ze brengen hun boten aan land, *laten alles achter*, en volgen Jezus (Lukas 5, 10-11). Ook van de tollenaar Levi horen we hoe hij geroepen wordt. 'Volg mij!' zegt Jezus hem. Hij stond op, *liet alles achter*, en volgde Jezus (Lukas 5, 27-28).

Lukas vertelt deze roepingsverhalen volgens het stramien van de roeping van het volk Israël uit Egypte. Ook de Israëlieten moesten alles achterlaten en dat viel hen bij tijden zwaar. 'Waren we maar bij de vleespotten van Egypte gebleven', verzuchtten de dan. Tijdens hun tocht door de woestijn moesten ze leren leven in vertrouwen op God. Geen zorgen voor de dag van morgen, iedere dag komt er brood uit de hemel. De woestijn was een oefenplek, om Gods geboden te horen en te doen (Exodus 24, 7 vertaling Naardense Bijbel). Maar deze zwerftocht, deze leerweg, had wel degelijk ook een bestemming: een aandeel, een erfdeel in het beloofde land. Voor iedere stam een deel. Alleen voor de Leviëten, de stam van Levi, gold dat niet. *Hun erfdeel zou God zelf zijn*. Zij zouden leven zonder grondbezit, de grond onder hun voeten zou God zelf zijn, hun leven zou in dienst staan van God (Deut. 10, 8-9; vgl. Num. 18, 20).

Om die reden geeft Lukas de tollenaar die zijn tolhuis achter zich laat, ook de naam Levi. Levi gaat zijn bestemming volgen: *God wordt zijn deel*. De grond onder zijn voeten, het doel van zijn reis en alles wat hij heeft, zijn erfdeel en aandeel is de goede God. Levi gaat leven in dienst aan Gods koningschap.

Precies dit is *het deel, het goede deel*, dat Maria heeft gekozen. God is haar deel, alles wat ze heeft. Zoals het ook in de psalmen wordt gezegd:

'De rots van mijn bestaan, al wat ik heb - mijn deel is God, nu en altijd.' (Psalm 73, 26; zie ook Psalm 16, 5)

Er staat niet dat Maria het beste deel heeft uitgekozen. De Nieuwe Bijbelvertaling geeft dit niet goed weer. Er staat dat zij het *goede* deel gekozen heeft. Er wordt niet vergeleken. Maria heeft, net als Levi, gekozen wat goed is voor *háár*, wat past bij haar bestemming. Ze heeft alles *achter zich gelaten*, haar dagelijkse bezigheden, dat wat er van haar wordt verwacht, haar gewone doen en laten - ze heeft daarmee ook haar zus in de steek gelaten! - en is gaan zitten aan de voeten van Jezus, om alles te horen over het koninkrijk van God.

Marta beklagt zich hierover bij Jezus. Zij voelt zich door Maria in de steek gelaten. Zo staat het er letterlijk, maar ook dit geeft de NBV niet duidelijk weer. 'Heer, kan het u niet schelen, dat mijn zuster mij al het werk alleen laat doen?' geeft de NBV. Letterlijk staat er: '*... dat mijn zus mij heeft achtergelaten* bij het bedienen.'

Deze klacht is het perspectief van de achterblijvers. Verlatenheid is een verdrietig makend en ondermijnend gevoel. En de angst ervoor, angst om verlaten te worden, één van de grootste angsten die mensen kunnen kwellen.

Het is ook een boos makend gevoel. Ik moet denken aan een andere vrouw in een ander roepingsverhaal, de schoonmoeder van Petrus. Ze lijdt aan hoge koorts en Jezus wordt bij haar geroepen. Drewermann veronderstelt, en Nico ter Linden volgt hem hierin, dat zij laaiend van woede is, en daarom koorts heeft - witheet van woede is ze op haar schoonzoon Petrus, die zijn vrouw, *háár* dochter achter zich zal laten, in de steek zal laten, om Jezus te volgen. Marcus vertelt, dat Jezus haar bij de hand vat en opwekt. De koorts wijkt, ze kan haar woede laten varen. Ze staat op om Jezus te dienen. (Lukas 4, 38-39; Marcus 1, 29-31). En nu hoop ik maar, dat hetzelfde ook voor haar dochter, de vrouw van Petrus heeft gegolden. Dat ook zij op haar manier mee kon gaan doen met de beweging van Jezus en zich niet meer verlaten hoefde te voelen.

De schoonmoeder van Petrus werd bij de hand genomen. Marta, even verdrietig en boos, wordt bij haar naam geroepen. Tweemaal.

Dat is geen misprijzende, hoofdschuddende reactie van Jezus, 'Marta, Marta toch.'

Nee, het is een dringend, maar ook uitnodigend roepen: 'Marta! Marta!'

Op deze wijze, vertelt Lukas, zal ook Petrus later door Jezus worden opgeroepen: 'Simon! Simon!' (Lukas 22, 31). En ook Paulus wordt tweemaal geroepen bij zijn naam: 'Saul! Saul! Waarom vervolgt je mij?'

(Handelingen 9, 4-5) Deze NT-ische roepingsverhalen verwijzen weer naar roepingen in het Oude Testament, waar ook steeds tweemaal de naam van de geroepenen klinkt. Abraham wordt zo geroepen, om niet de hand aan zijn zoon te slaan (Genesis 22,11) en Jacob, in een nachtgezicht, om niet bang te zijn om op reis te gaan (Genesis 46,2). Mozes wordt tweemaal geroepen, vanuit het brandende braambos (Exodus 3,4) en de kleine Samuël, als hij in bed ligt (1 Samuël 3,10).

'Marta! Marta!' Marta wordt door Jezus geroepen bij haar naam, om zich te richten op het koninkrijk van God, in het vertrouwen dat het met de rest dan ook wel goed zal komen. Net als het volk Israël in de woestijn, mag Marta zich losmaken van wat haar gevangen houdt en helemaal in beslag neemt. Haar zorgen dat er niet genoeg zal zijn, haar ongerustheid om tekort te schieten, haar angst te worden afgewezen of aan haar lot te worden overgelaten - ze mag het laten varen. Als ze het goede deel kiest, als God haar deel wordt, haar grond onder de voeten en haar metgezel, het einddoel van haar reis en alles wat zij nodig heeft, dan hoeft ze niet meer bang te zijn, of verongelijkt of gestrest. Marta wordt, net als haar zus Maria, geroepen tot ruimte en vrijheid. En een heel nieuwe verantwoordelijkheid.

In dit verhaal gaat het dus niet om een tegenstelling tussen horen en doen. Het één is niet beter of wezenlijker dan het ander. Er is geen sprake van een beste deel.

Ouderlingen zijn echt niet belangrijker dan diakenen. Denkers staan niet net een treetje hoger dan doeners. Praktisch ingestelde mensen worden niet uitgespeeld tegen mensen met een meer filosofische inslag. Contemplatie is niet wezenlijker dan actie. Bidden niet gewichtiger dan werken.

En wie nog niet overtuigd is, moet vooral het hieraan voorafgaande verhaal nog eens lezen, over de barmhartige Samaritaan, die zo hogelijk gewaardeerd wordt om zijn onmiddellijke praktische hulp.

Horen is niet belangrijker dan doen, maar het gaat wel om een goede balans tussen beide, een goede balans in de gemeente van Christus, ook in deze gemeente dus, en om een goede balans in ieders leven.

Om die reden kwam de mysticus Meester Eckhardt, zo'n 700 jaar geleden (!) voor Marta op. In een preek over Marta en Maria verkondigde hij, dat Maria uiteindelijk weer meer als Marta zou moeten worden. Dat ze alles wat haar ten deel was gevallen aan de voeten van Jezus, uiteindelijk zou moeten integreren in het gewone leven. Dat God jou ten deel valt, of dat jij in God opgaat is een ongelofelijke ervaring (vertel ik nu maar even in mijn eigen woorden na). Maar het blijft een zweverige aangelegenheid, wanneer je die ervaring niet mee kunt nemen in het dagelijks bestaan, in de gewone verantwoordelijkheden van werken en zorgen. (Frans Maas, *Spiritualiteit als inzicht*, Zoetermeer 1999, p. 173vv). Het gewone leven is de beste oefenplaats om te leren vertrouwen, dat God het goede deel is, de grond onder je voeten en de reisgenoot die met je gaat, alles wat je nodig hebt en het einddoel van de reis.

Waar Meester Eckhardt zo bevlogen en tegelijk met zoveel werkelijkheidszin over preekte, dat zelfde vertellen en verbeelden Karel Eijkman en Bert Bouman in hun kinderbijbel *Woord voor Woord*. Op de eerste illustratie zien we, dat Marta aan Jezus' roep gehoor heeft gegeven. Ze heeft haar schort afgedaan en is erbij komen zitten, bij Jezus en Maria. Wel met een breiwerk, want ze moet immers iets om handen hebben. Ze kan ook beter nadenken als ze breit. Zo zit zij nu eenmaal in elkaar. Karel Eijkman vertelt: '...en ze praatten tot laat in de avond. Tenslotte (2e illustratie) hielpen Jezus en Maria nog bij het afwassen. Want daar, in de keuken, konden ze tenminste doorgaan met praten met elkaar.' Bij het afnemen van het aanrecht neuriet Marta een psalm:

'De rots van mijn bestaan, al wat ik heb -
mijn deel
is God, nu en altijd.' (Psalm 73, 26)

Amen

